

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง หลายประเทศได้มีการตื่นตัวในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในการพัฒนาทางการเมืองนั้นเป็นที่น่าสังเกตว่า หลายประเทศในเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกาได้พยายามนำรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ โดยคิดว่าประชาธิปไตยจะนำมาซึ่งความเจริญของประเทศและความอยู่ดีกินดีของประชาชนเช่นเดียวกับประเทศมหาอำนาจในขณะนั้น¹ นอกจากนั้นประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่มนุษยชนจำนวนมากไม่ชอบในโลกเชื่อว่าเป็นการปกครองที่ดีที่สุดที่มนุษยชนพึงคิดค้นและนำมาประยุกต์ใช้ได้ในวิถีชีวิตทางการเมือง และชีวิตประจำวัน อุดมคติและเป้าหมายของประชาธิปไตยเป็นสิ่งนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นคุณธรรมระดับสูง มนุษย์โดยทั่วไปก็มักจะเห็นพ้องต้องกันในเรื่องนี้² ประเทศไทยจึงได้เริ่มเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นแบบประชาธิปไตย จากการปฏิวัติของคณะราษฎร เมื่อ พ.ศ. 2475 แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาเป็นไปในแบบประชาธิปไตยแบบแฝงเป็นส่วนใหญ่ แทบทุกสถาบันหาได้เป็นระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงไม่³ จะเห็นได้ว่า

¹ชาญวุฒิ วัชรพุกก, พัฒนาการเมือง (พระนคร : พิชเนศ, 2518), หน้า 1.

²จรูญ สุภาพ, ระบบการเมืองเปรียบเทียบ (ประชาธิปไตย : เผด็จการ) และหลักวิเคราะห์การเมืองแบบใหม่ (พระนคร : แผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 1.

³กมล สมวิเชียร, พัฒนาการเมืองไทย (พระนคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 24.

เราไม่ประสบผลจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอดีต เพราะ⁴

1. ผู้นำหาได้มีเจตจำนงอยากสร้างสรรคั้ประชาคมประชาธิปไตยให้เกิดในเมืองไทยไม่ เจตจำนงของผู้นำนี้แสดงออกจากการชวงชิงอำนาจกันเอง
2. ประเทศไทยมีวัฒนธรรมการเมืองแบบเผด็จการ

เพราะเหตุนี้การเมืองไทยตั้งแต่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประชาชนไม่ไช่ผู้เลินการ เมือง แต่อำนาจทางการเมืองตกอยู่ในมือของทหาร⁵ ผู้ใ้อำนาจทางการเมืองฝ่ายทหารนั้นเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยไม่ไ้ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ซึ่งจะพิจารณาได้จากการใช้กำลังและวิธีการออกรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญที่ไ้กันแค่ฉบับนอกจากฉบับปี พ.ศ. 2489 แล้วเป็นรัฐธรรมนูญที่ไม่มีความเป็นประชาธิปไตยแต่อย่างใด ถึงแม้ว่าร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 จะให้มีสมาชิกประเภทที่ราษฎรไม่เลือกเข้ามาเป็นเวลาเพียง 10 ปีเท่านั้นก็ตาม แต่ปรากฏว่าไ้เป็นความคิดและตัวอย่างที่ทำให้ผู้เขายึดอำนาจเข้าไ้ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2492 ก็ไ้ไ้ความมีบทบัญญัติที่เป็นประชาธิปไตยดี เพราะไม่ไ้ให้อิสระมีอำนาจในการลงมติไปไ้วางใจรัฐบาล แต่พอถึงปี พ.ศ. 2495 ฝ่ายทหารก็กลับไ้เอารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2475 มาใช้อีก รัฐบาลแทบทุกชุดของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 มาถึง พ.ศ. 2516 จึง

⁴ชาญุณี วัชรพุกัก, เรื่องเดิม, หน้า 2.

⁵สิริวัชกั วรรณานนท์, "วิเคราะห์การเมืองไทยสมัยปัจจุบัน (แนวความคิดอิสระ)," วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2(สิงหาคม, 2518), หน้า 49.

ไม่ใช่รัฐบาลที่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชนอย่างแท้จริง⁶ ดังนั้นระบบการเมืองของไทยหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว จึงมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะส่วนบน แต่ฐานเบื้องล่างยังไม่ถูกกระทบกระเทือนเลย สภาพสังคมไทยระยะดังนี้จะเห็นว่าประชาชนไม่สนใจในทางการเมืองมากเท่าที่ควร ทหารเป็นกลุ่มที่มีอำนาจเด็ดขาดในทางการเมืองตลอดมา⁷ อย่างไรก็ตามมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งมีอิทธิพลทางการเมืองและมีบทบาทในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นเป็นลำดับคือ กลุ่มนิสิตนักศึกษา บุคคลกลุ่มนี้ได้รวมตัวกันเป็นผลสำเร็จเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2513 กลุ่มนิสิตนักศึกษานี้เพิ่งจะมีบทบาทในทางการเมืองเมื่อปีพุทธศักราช 2516 โดยได้มีการเรียกร้องรัฐธรรมนูญจากรัฐบาล กลุ่มนิสิตนักศึกษานี้เองที่มีบทบาทต่อรัฐบาล จนกระทั่งเกิดการฉันทนาวิปโยคเมื่อวันที่ 13-14 ตุลาคม พุทธศักราช 2518⁸

ผลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของสังคมไทยเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ทำให้เกิดการเริ่มต้นประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งครั้งนี้เป็นความต้องการของประชาชนเอง และได้มีการโฆษณาเผยแพร่ประชาธิปไตย เกิดการตื่นตัวทางการเมืองเป็นยุคใหม่ของการเมืองไทย⁹ มีการอภิปราย เสวนา และถกเถียงปัญหา

⁶ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ และรอด พรืดเซีย, อุปสรรคของระบอบประชาธิปไตย (พระนคร : ดวงกมล, 2517), หน้า 15.

⁷นายกังหัน (นามแฝง), "เห็นอไตออกตก," เคลวินิวส์, 21(มีนาคม, 2518), หน้า 3.

⁸ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ และรอด พรืดเซีย, เรื่องเค็ม, หน้า 38.

⁹อังอร เอี่ยมรอด, "สังคมยุคใหม่ในสายตาของเขาวชน," เขาวชนจะก้าวหน้าเพราะประชาธิปไตย (เอกสารแนะแนวปริทรรศน์, ชุดที่ 2, กองแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ, 2518), หน้า 67.

ต่าง ๆ เป็นกลุ่ม ๆ มีการสไตรค์เพื่อเรียกร้องสิทธิ มีการขอความช่วยเหลือ
 นักการเมืองเก่า ๆ ให้แนะนำวิถีชีวิตประชาชนไปโดยและรัฐธรรมนูญ¹⁰ แต่อย่างไร
 ก็ตามการเมืองของไทยยุคใหม่นี้ ก็ยังมีอุปสรรคอีกหลายประการ เนื่องจากระบบเก่า ๆ
 ระบบเห็นแก่ตัว เห็นแก่พรรคพวก ยังหลงเหลืออยู่ นอกจากนั้นการแสดงออกของคนไทย
 หลายประการ เช่น การไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง การใช้เงื้อมมือเกินขอบเขต
 การไม่รับผิดชอบและการขาดวินัยเหล่านี้ย่อมเป็นการชี้ว่า ระบบสังคมไทยน่าจะ
 ยังไม่เป็นประชาธิปไตย¹¹ นอกจากนี้คำว่าประชาธิปไตยดูเหมือนจะเป็นคำพูดที่
 ใค้ยินกันอยู่เสมอ มักมีคนสนทนากันถึงเรื่องของประชาธิปไตย โดยที่บุคคลเหล่านั้น
 เข้าใจความหมายของ"ประชาธิปไตย" ว่าหมายถึง การที่ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพ
 เสมอกัน ใครต้องการอะไรก็ยอมทำได้¹² และเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจ
 ความหมายของการมีสิทธิและเสรีภาพในการปกครองแบบประชาธิปไตยในทางที่ผิด
 เขวาทชนบางกลุ่มจึงก่อความวุ่นวายเคียดชแวนขับไลครูบาอาจารย์ หรือบางกลุ่มต้องการ
 มีส่วนมีเสียงในการบริหารโรงเรียนหรือวิทยาลัย ฉะนั้นสถาบันการศึกษาไม่ยอม
 ก็เชื่อว่าจะทำลายสถานที่เล่าเรียนบาง ขว้างระเบิดขวดบ้าง¹³ ด้วยเหตุนี้เอง
 จึงเกิดเป็นปัญหายุ่งยากสำหรับบ้านเมืองเรา

¹⁰ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "ประชาธิปไตยในทรรศนะของนิสิต,"
วารสารเศรษฐศาสตร์, 7 (ตุลาคม, 2516), หน้า 21.

¹¹ บังอร เดียมรอด, เรื่องเดิม, น.ค.

¹² สรวัดน์ วรรณานนท์, เรื่องเดิม, หน้า 24.

¹³ ชานินทร์ กล้วยเขียว, "บทบาทของเขวาทชนนิสิตนักศึกษา,"
ระบอบประชาธิปไตย (พระนคร : โรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษา
 ความปลอดภัย กระทรวงกลาโหม, 2518), หน้า 66.

สำหรับค่านิสิตนักศึกษา นั้น หลังเกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยคในระยะแรก ๆ ก็ดำเนินบทบาทอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย และมีเจตนารมณ์ที่แสดงออกว่าต้องการช่วยเหลือประชาชนชาวไทย ในปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบอยู่ในขณะนั้นอย่างจริงจัง โดยที่นิสิตศึกษามักจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มชาวนา ให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่องค่าเช่านา ตลอดจนการจัดทำที่นาให้ ส่วนกลุ่มกรรมกรนั้นก็เรียกร้องขอสวัสดิการค่าแรงและสิทธิต่าง ๆ ให้ นอกจากนี้ นักศึกษาบางกลุ่มยังได้ออกไปช่วยชาวเกษตรกรในต่างจังหวัดที่อยู่ห่างไกลทุรกันดารอีกด้วย แต่ในเวลาต่อมา บทบาทของนิสิตนักศึกษาเริ่มเกินแควงควางออกนอกกรอบ¹⁴ เช่น กรณีที่ศูนย์นิสิตนักศึกษาได้มีการเตรียมคำสั่งกรรมกร นิสิตและนักศึกษาบางกลุ่มไว้เป็นจำนวนมากเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประท้วงสภาและรัฐบาล¹⁵ การดำเนินงานของศูนย์นิสิตซึ่งเป็นที่น่าวิตกยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การเริ่มมีบทบาทเป็นผู้นำการปลุกระดม หรือชุมนุมซึ่งมีเป้าหมายในการโจมตีเป้าหมายทั้งหมด ได้แก่ พอคา นายทุน ข้าราชการและรัฐบาล โดยพยายามสร้างอารมณ์ของนุกรรมการปลุกระดม และการชุมนุมให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังบุคคลกลุ่มนั้น¹⁶ เพราะเหตุนี้ประชาชนทั่วไปเริ่มสงสัยในพฤติกรรมของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาว่ากำลังกลายเป็นเครื่องมือของคนบางพวก ที่มีเจตนาจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการปกครองบ้านเมือง จากระบอบประชาธิปไตยไปสู่ระบอบอื่น เพราะความคิดเห็นและการกระทำบางอย่างของนิสิตศึกษากำลังดำเนินไปในแบบเดียวกับนิสิตนักศึกษาใน

¹⁴ นุ้ย บางขุนเทียน, "บทบาทนักศึกษา," คดีใหม่, 12 (สิงหาคม, 2518), หน้า 5

¹⁵ อาชีวะชุมนุม 53 สถาบันเตรียมพร้อม," สยามรัฐ, 1 (ตุลาคม, 2517), หน้า 1.

¹⁶ อิศเจริย์ (นามแฝง), "ความยุติธรรมยาสมานแผลเรื้อรังของสังคม," สยามรัฐ, 8 มกราคม, 2519), หน้า 7.

หลายประเทศที่กลายเป็นคอมมิวนิสต์ และที่สำคัญคือ คณะผู้บริหารงานของศูนย์
นิสิตนักศึกษาเป็นเรื่องของนิสิตนักศึกษาเพียงบางส่วน หาใช่ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่
ของประเทศไม่¹⁷

อย่างไรก็ตามนิสิตนักศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของศูนย์
นิสิตนักศึกษา ยังมีอีกมาก ดังจะเห็นได้จากกลุ่มนักเรียนอาชีวะซึ่งเคยเคียดแค้นมา
เคียดให้ลดทำงานร่วมกับศูนย์นิสิตนักศึกษา ก็เริ่มมีปฏิกิริยาไม่พอใจการทำงานของ
ศูนย์นิสิตและได้แยกออกมาตั้งเป็นกลุ่มอิสระ¹⁸ นอกจากนี้ยังมีนิสิตนักศึกษาแยกตัว
ออกมาตั้งเป็นกลุ่มใหม่ประกาศตัวเองว่า เป็นสถานีสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
ตั้งนั้นนิสิตนักศึกษาไทยจึงเกิดการแบ่งกายออกเป็น 2 กาย คือ กายศูนย์นิสิตนักศึกษา
เป็นฝ่ายชาย กายสถานีสิตนักศึกษาเป็นฝ่ายขวา¹⁹ เมื่อเป็นเช่นนี้ปัญหาความขัดแย้ง
กันเกี่ยวกับความคิดเห็นของคนไทย 2 ฝ่าย กำลังขยายตัวกว้างขวางและรุนแรงขึ้น
จนถึงขั้นประกาศแยกกันออกเป็นชายขวา จากสภาพเช่นนี้จึงเป็นธรรมดาที่คนหนุ่ม
สาวในยุคนี้ตกอยู่ในสภาพว้าวุ่นทางความคิด ได้มีกระแสธารแห่งความคิดใหม่
หลั่งไหลเข้ามา ไมว่าจะเป็นความคิดแบบวัตถุนิยมแบบมาร์กซิสต์ ความคิดแบบ

¹⁷หมายเลข 29 (นามแฝง), "ขวาหรือซ้ายจะกลายเป็นปัญหาบ้านแตก,"
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 18(กรกฎาคม, 2519), หน้า 5.

¹⁸บุหงา มาลาขอ (นามแฝง), "ศูนย์ : บทบาทอันสับสน," สยามรัฐ,
2 (กรกฎาคม, 2519), หน้า 5.

¹⁹ตาหมอลอ (นามแฝง), "ใครจะคุมเกมส์นักศึกษาในมหาวิทยาลัย,"
บ้านเมือง, 18(กรกฎาคม, 2519), หน้า 4.

เดลินี-ทรอตสกี: ความคิดของเหมาเจ๋อตุง ตลอดจนความคิดของเชกวันารา ซึ่ง
 ผุดขึ้นมาเหมือนกับดอกเห็ดหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และพร้อม ๆ กันนั้น
 แนวความคิดของพดุงเกา คือ พดุงประชาชนจำนวนไม่น้อยเริ่มมีท่าทีต่อต้านกับ
 กระแสธารใหม่อย่างรุนแรง ปัจจุบันจึงเป็นครั้งแรกของช่วงประวัติศาสตร์ไทยที่มี
 ช่องว่างทางอุดมการณ์เกิดขึ้นโดยเด่นชัด²⁰.

พวกเขาจัดเห็นว่า ควรใช้ระบอบคอมมิวนิสต์เข้าปกครองประเทศ
 เพราะเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีในประเทศไทย โดยเฉพาะความ
 เหลื่อมล้ำค่าสูงในสังคม ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน โดยทั่วไปบุคคลเหล่านั้น
 มองเห็นว่าความเสมอภาคสำคัญกว่าเสรีภาพ เพราะเมื่อเป็นคอมมิวนิสต์แล้วคน
 ส่วนใหญ่อาจจะมีความเสมอภาคกันในทางเศรษฐกิจ แต่สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง
 จะหายไป พวกเขาจัดไม่เห็นประโยชน์ที่จะใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
 และใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม²¹ นับตั้งแต่วันมหาวิปโยคเป็นต้นมา คอมมิวนิสต์
 ในประเทศไทยอาศัยสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย เป็นเครื่องคุ้มกัน ทำการ
 ปลุกระดมโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนไม่พึงพอใจในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในสังคม
 ปัจจุบัน ให้เกิดมีความรู้สึกเป็นศัตรูกับสังคม และบุคคลที่เป็นนายทุนและให้ลุกขึ้น
 ต่อสู้ ทำลายควยวิธีการอันรุนแรง โดยแอบแฝงมาในรูปองค์การมวลชนต่าง ๆ²²

²⁰ ชาญวดี วัชรพุก, "อนาคตการเมืองไทย : ประชาธิปไตย,"
วารสารรามคำแหง, 3(ตุลาคม, 2517), หน้า 1-2.

²¹ อรงค์ สิ้นสวัสดิ์ และรอส พิริสเชียบ, เรื่องเดิม, หน้า 69.

²² สารนิติ (นามแฝง), "ยุคลุกระดมมวลชน โอกาสทองของคอมมิวนิสต์,"
สยามรัฐวิพากษ์วิจารณ์, 23(กุมภาพันธ์, 2518), หน้า 20.

หลังจากวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้มีการกล่าววาประเทศไทย
 ឹងจะเริ่มตนและก็เป็นการเริ่มต้นที่เต็มไปด้วยความวุ่นวาย และเป็นจังหวะที่มี
 การแทรกซึมของฝ่ายที่ปรารถนาจะล้มล้างระบอบประชาธิปไตยของไทย²³ และฝ่าย
 นั้นก็ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงต้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2519 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา
 แห่งประเทศไทยได้ก่อความวุ่นวายและวิกฤติการณ์ทางการเมือง อันเป็นการต่อต้าน
 าททางล้มล้างระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง
 ในขณะนั้น และมีความอีกเต็มใจจนกระทั่งถึงกับแสดงออกซึ่งการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์
 ่ต่อราชบัลลังก์ด้วยความเกลียดชังและอาฆาตมาดร้าย²⁴ นอกจากนั้นยังได้ใช้สิทธิ
 เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญจัดการชุมนุมสาธารณะ ขึ้นด้วยเจตจำนงที่จะก่อความจลาจล
 วุ่นวายในบ้านเมือง โดยสะสมอาวุธสงครามและอาวุธร้ายแรงอื่น ๆ ไว้ในที่ชุมนุม
 อันเป็นการผิดวัตถุประสงค์แห่งการชุมนุมโดยสันติ ตามระบอบประชาธิปไตยโดยสิ้นเชิง
 ด้จากมีการกระทำที่เป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเกิดขึ้น ประชาชนผู้รักชาติ
 เป็นจำนวนมากได้ไปชุมนุมต่อต้านการกระทำของนิสิตนักศึกษาที่ชุมนุมกันอยู่ในบริเวณ
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในที่สุดเกิดการจลาจลขึ้นเมื่อบรรดานิสิตนักศึกษาได้กราด
 กระสุนปืนเข้าใส่บรรดาประชาชนก่อน และทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้พยายามเข้าไป
 ในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อจัดการตามกฎหมายกับบรรดานิสิตนักศึกษา
 เหล่านั้น วิกฤติการณ์ขณะนั้นถึงขั้นจลาจล และโดยเฉพาะมีนักการเมืองให้การ

²³ พ.อ. บัญชา แก้วเกตุทอง, 36 รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย,
 (พระนคร : รุ่งเรืองธรรม, 2519), หน้า 495.

²⁴ กองบรรณาธิการสยามรัฐ, "ขอเสนอแนะของเรา," สยามรัฐ,
 6(ตุลาคม, 2519), หน้า 1.

สนับสนุนนิสิตนักศึกษาอย่างออกหน้าออกตา²⁵ เหตุนี้เองจึงทำให้เกิดมีคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินขึ้น อันเป็นกลุ่มบุคคลที่ประกอบด้วย ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศและพลเรือน ได้ทำการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งมีเหตุผลในการยึดอำนาจดังปรากฏในแถลงการณ์คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินที่กล่าวถึงสาเหตุที่ได้ยึดอำนาจการปกครองครั้งนี้ เพราะเหตุว่า กลุ่มบุคคลอันประกอบด้วยนิสิตนักศึกษาบางกลุ่มได้กระทำการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ โดยเจตจำนงทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งเป็นส่วนหนึ่งของแผนการของคอมมิวนิสต์ที่จะเข้ายึดครองประเทศไทยโดยร่วมมือกับตุลาการ ราชคอมมิวนิสต์ชาวเวียดนาม ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจ... โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองบางกลุ่ม ตลอดจนสื่อสารมวลชนหลายแห่งมีส่วนสนับสนุนอย่างแข็งขันและออกนอกหน้า... ทำให้รัฐบาลไม่สามารถรักษาสถานการณ์บ้านเมืองตามวิถีทางรัฐธรรมนูญได้... คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจึงมีความจำเป็นต้องเข้ายึดอำนาจการปกครอง... เพื่อความอยู่รอดของชาติ และมีให้ประเทศไทยต้องตกไปเป็นเหยื่อของจักรวรรดินิยมคอมมิวนิสต์²⁶ ต่อมาคณะปฏิรูปการปกครองได้เชิญคณะบุคคล อันมีความรู้ความสามารถและมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศชาติขึ้นเป็นคณะรัฐบาล ในสมัยปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน โดยมี นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี และแต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองจำนวน 340 คน เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 ทำหน้าที่เป็นรัฐสภา

²⁵ บพบรรณาธิการ, ตะวันสยาม, 6 (ตุลาคม, 2519), หน้า 1.

²⁶ แถลงการณ์คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 แสดงให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ เพราะระบบคอมมิวนิสต์เป็นระบบเผด็จการสมบูรณแบบ หรือเป็นระบบเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ ทั้งนี้เพราะ²⁷

1. มีระบบพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวในการปกครองประเทศ
2. รัฐเป็นผู้ควบคุมระบบเศรษฐกิจ การบริหาร การเมืองและการทหารของประเทศทั้งหมดอย่างสิ้นเชิง
3. ศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ขัดต่อแนวทางของคอมมิวนิสต์จะต้องถูกบั่นทอนหรือถูกกำจัดให้หมดสิ้น
4. ประชาชนไม่มีสิทธิเสรีภาพในการพูด พิมพ์โฆษณา รวมกลุ่มซึ่งขัดกับแนวทางของพรรค

การพิจารณาระบบการปกครองว่าแบบใดดีที่สุดนั้น ย่อมจะต้องพิจารณาเป็นประเทศ ๆ ไป ดังจะเห็นได้ว่าการปกครองแบบที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับประเทศหนึ่ง อาจไม่เหมาะสมและไม่ดีที่สุดสำหรับอีกประเทศหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมของบ้านเมือง แนวความคิดเห็นและชีวิตจิตใจของประชาชนในแต่ละประเทศในแต่ละสมัยเป็นสำคัญ ขอวินิจฉัยว่าการปกครองแบบใดดีที่สุดนั้น ย่อมอยู่ที่ว่าการปกครองแบบนั้นยังให้ประชาชนได้รับความผาสุกหรือไม่ สังคมไทยยอมรับและเชื่อมั่นว่า ระบอบการ

²⁷ร.ศ. วัฒนา สุทรสุวรรณ, "ทางสู่คอมมิวนิสต์," จดหมายข่าว น. ปส. โรงเรียนนักปกครองระดับสูงรุ่นที่ 4 (พระนคร : วิทยาลัยการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2519), หน้า 21.

ปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ
อย่างยิ่ง²⁸ เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน
โดยประชาชน และเพื่อประชาชน คำว่า "ประชาชน" ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงกลุ่มใด
กลุ่มหนึ่ง.....แต่หมายถึงประชาชนทั้งชาติ ปวงชนเหล่านี้ย่อมมีสิทธิหน้าที่และ
ความรับผิดชอบในการปกครองแผ่นดินอย่างเสมอภาคกัน เหตุผลสำคัญในเชิง
การเมืองของการจัดให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมี 3 ประการคือ²⁹

1. ระบอบการปกครองนี้รับเราให้ประชาชนมีส่วนร่วมสำคัญในการปกครอง
แผ่นดินโดยทั่วหน้ากัน บุคคลเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลประเภทใด เมื่อรวมกันทั้งชาติ
ย่อมตัดสินใจได้ดีกว่าบุคคลเพียงคนเดียว หรือกลุ่มเดียวเท่านั้น

2. ปวงชนทั้งชาตินั้นเองควรจะมีสิทธิที่จะเลือกผู้ที่จะมาปกครองตน
และมาบริหารราชการแผ่นดิน ไม่มีผู้ใดที่จะเลือกผู้บริหารได้ดีกว่าปวงชนนั้น ๆ
เอง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

3. ระบอบประชาธิปไตยนี้มีหลักการที่มีรากฐานสืบเนื่องมาจากธรรม
(Justice) เหตุผล (Reason) เมตตาธรรม (Compassion) ความศรัทธา
ในมนุษยชาติ (Faith in man) และความเคารพในเกียรติภูมิแห่งมนุษยชน
(Human dignity)

ส่วนในแง่ของคุณค่าในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีดังประการดังนี้³⁰

1. ระบอบประชาธิปไตยมีความเท่าเทียมกันในโอกาส การตัดสินใจ
ปัญหาต่าง ๆ ก็มีกติกา มีวินัยและมีความเป็นระเบียบ

²⁸ อาษา เมฆสวรรค์, การพัฒนาการเมืองไทย (พระนคร : โรงพิมพ์
สวนทองถิ่น, 2514), หน้า 73.

²⁹ ชานินทร์ ภัยวิเชียร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

³⁰ John U. Michaelis, Social Studies for Children in a
Democracy (New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1963), pp. 34-35.

2. ระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมการใช้สติปัญญา และมีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ก่อปัญหาเหตุผล
3. มีเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น การพิมพ์ การชุมนุม การสมาคม การนับถือศาสนา การศึกษาหาความรู้อย่างกว้างขวาง
4. ระบอบประชาธิปไตยเคารพเสียงส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ละเลยต่อเสียงของส่วนน้อย (Majority Rule and Minority Right)
5. ในระบอบประชาธิปไตยบุคคลแต่ละคนมีสิทธิ มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ และการนำตนเอง (Self-Direction)
6. เคารพนับถือกฎหมายของส่วนรวม สิทธิของคนส่วนน้อย สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในร่างกาย สิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่อันเป็นสิทธิขั้นมูลฐาน
7. เชื่อในความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหา มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
8. มีใจกว้าง ยุติธรรม รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น โดยไม่แบ่งวรรณะเผ่าพันธุ์
9. ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง
10. เชื่อในหลักเหตุผลตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)

จากผลการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย นักการเมืองแปดพรรคได้เลือกตั้งว่าประชาชนต้องการ "ฝ่ายขวา" ไม่ต้องการ "ฝ่ายซ้าย"³¹ ความต้องการฝ่ายขวาของ

³¹ คร. นวดเพ็ญ วิเชียรโชติ, การพัฒนาสังคมไทยด้วยระบอบประชาธิปไตยระบบใหม่, มิตรครู, 30(มิถุนายน, 2519), หน้า 22-23.

ประชาชนหมายถึง การรักษาวินัยธรรมไทย เช่นหมายถึงการรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันสำคัญในวัฒนธรรมไทยเป็นต้น ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นิยมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมากกว่า ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตามการปกครองแบบที่มีรัฐสภามาจากการเลือกตั้งก็เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนแล้วว่า นักการเมืองที่อยู่ในพรรคเดียวกันก็แตกแยกกัน ไม่ยึดถืออุดมคติของพรรคและไม่ได้ปฏิบัติตามอาณัติที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ใฝ่หมายไว้ให้ เป็นการพนวิสัยที่ระบอบประชาธิปไตยจะดำเนินไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญใด ดังนั้นคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจึงได้ทำการยึดอำนาจการปกครองเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 นี้³² และนายกรัฐมนตรีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้กล่าวคำปราศรัยทางสถานีโทรทัศน์ และวิทยุตอนหนึ่งว่า ในสมัยปฏิรูปการปกครองแผ่นดินนี้จะแบ่งระยะเวลาการปกครองเพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเป็น 4 ระยะ ระยะละ 4 ปี คือ ระยะที่ 1 มีสภาเดียวคือ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินที่มาจากการแต่งตั้งเพียงสภาเดียว ทำหน้าที่เป็นสภานิติบัญญัติ ระยะที่สองจะมี 2 สภา คือ วุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งและสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง ระยะที่สามวุฒิสภาจะลดน้อยลงตามลำดับและสภาผู้แทนราษฎรจะมากขึ้นเป็นลำดับ ระยะที่สี่ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายเมื่อประชาธิปไตยเจริญถึงขนาดอาจมีสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียวก็ได้³³ เมื่อสถานการณ์การเมืองเป็นไปเช่นนี้เราจำเป็นต้องศึกษา ระบอบประชาธิปไตยกันใหม่ และจะต้องเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยเป็นขั้นตอน มีผู้กล่าวว่าเราได้ก้าวเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยกระชั้นชิดรวดเร็ว

³² แถลงการณ์ของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519.

³³ คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2519.

เกินไปทั้งที่เรายังไม่พร้อม ความวุ่นวายและผลเสียหลายต่าง ๆ ต่อบ้านเมืองจึงเกิดขึ้น³⁴ ถ้าหากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ก็คงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการปกครองประเทศต่อไป

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ได้ตั้งความมุ่งหมายในการให้การศึกษาไว้ว่า "การจัดการศึกษา รัฐมุ่งที่จะปลูกฝังให้นักเรียนมีน้ำใจและมีบุคลิกภาพเป็นประชาธิปไตย แต่จะเห็นได้ว่า ความมุ่งหมายของรัฐประเด้นี้ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะประชาชนยังไม่เข้าใจประชาธิปไตย และยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ จะเห็นได้จากการแสดงออกหลายประการที่นับว่าเป็นปัญหา เช่น ความไม่มีระเบียบในสังคม ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความร่วมมือ ไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง ชอบทำอะไรตามใจชอบโดยไม่คำนึงถึงความสงบสุขของสังคม การไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนจึงมีการใช้สิทธิและเสรีภาพเกินขอบเขตอยู่เสมอ คว้ยเหตุนี้การปลูกฝังประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่ออนาคตของชาติ เพราะฉะนั้นแนวทางในการดำเนินการการศึกษา ย่อมจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับการปกครองประเทศ คือต้องสอนประชาธิปไตยให้แก่เด็กเริ่มตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน³⁵ เพราะโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการสร้างบุคลิกภาพและค่านิยมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก การที่เราเรียกร้องประชาธิปไตยในระบบสังคมอื่น ๆ โดยมีค่านำพาหรือสนใจต่อการวางรากฐานของประชาธิปไตยในโรงเรียน นับว่าเป็นความพยายามที่ผิดพลาด และในที่สุดก็จะได้ประชาธิปไตย

³⁴ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ชาวไถลนา," สยามรัฐ, 19(ตุลาคม, 2519), หน้า 3.

³⁵สาโรช บัวศรี, วารสารทักษิณ, ปีที่ 4 ฉบับพิเศษ, หน้า 15.

ที่ไม่สมบูรณ์แบบเกิดขึ้นในระบบสังคม³⁶ ครูและอาจารย์จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการอบรมปลูกฝังให้นักเรียนมีบุคลิกภาพเป็นประชาธิปไตย³⁷ เช่น มีความเชื่อมั่น มีความรับผิดชอบ มีความสนใจต่อระบบการเมือง การปกครอง สอดคล้องกับอุดมการณ์ของประชาธิปไตย (Democratic Ideology) จากวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมายุครัฐบาล ม.ร.ว. เสถียร ปราโมช ทำให้เห็นได้ว่าประชาชนขาดฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ดังคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี นายชานินทร์ กรีวิเชียร โศกกล่าวว่า "ประชาธิปไตยจะก้าวหน้าต่อเมื่อประชาชนเข้าใจในจักรกลของประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องอาศัยระยะเวลาที่พัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยพอสมควร"³⁸ สถาบันฝึกหัดครูเป็นสถาบันหนึ่งที่มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการผลิตครู และการอบรมครู เพื่อให้ออกไปช่วยเหลือประเทศชาติในการอบรมศิษย์ให้เข้าใจถึงภาระหน้าที่ของตนในระบบประชาธิปไตย³⁹ ดังนั้น สถาบันฝึกหัดครูจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่จะมีบทบาทในการผลิตครูออกไปปลูกฝังความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในเรื่องประชาธิปไตย

ปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการผลิตครูโดยตรงของกระทรวงศึกษาธิการคือ กรมการฝึกหัดครู การผลิตครูของกรมการฝึกหัดครู ได้เป็นที่วิพากษ์

004248

³⁶ Daniel Witt, Comparative Political Institutions, (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1963), p. 16.

³⁷ Almond and Verba, The Civic Culture (Boston : Little Brown, 1961), p. 10.

³⁸ ชานินทร์ กรีวิเชียร, เรื่องเดิม.

³⁹ ดร. เจริญผล สุวรรณโชติ, "การฝึกหัดครูกับความพลอดกภัยของประเทศ," วิทยาสาร, 1(พฤศจิกายน, 2517), หน้า 20-21.

วิจารณ์กันว่า มีปริมาณเกินความต้องการแตกย่อยในท่านคุณภาพ⁴⁰ ความต้องการครู ในระดับ ป.กศ. ป.ป. และป.กศ.สูง ของประเทศในปัจจุบันต้องการอยู่ประมาณ ปีละ 30,000 คน และความต้องการครูในแต่ละจังหวัดมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 500 คน (โดยถืออัตราการเกิด 3.2 % และไม่ต่ำกว่า 2.8 % ตามที่แผนกวางแผนครอบครัว ได้กำหนดไว้) และไม่เกิน 800 คน จากสถิติการผลิตครูระดับป.กศ. ป.ป. และ ป.กศ.สูง ในการวัดผลการศึกษาประจำปีการศึกษา 2517 (พ.ศ. 2518) ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2518 วิทยาลัยครูทั้งหมด 29 แห่ง ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคผลิตครูใหม่ในระดับ ป.กศ. ป.ป. และ ป.กศ. สูง ภาคปกติได้จำนวน 27,234 คน ดังนั้นรวมครูใหม่ระดับ ป.กศ. ป.ป. และป.กศ.สูง ทั้งสิ้นได้จำนวน 54,402 คน เมื่อดูจากความต้องการ ของครูซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 30,000 คนแล้ว จะเห็นว่ายังมีอยู่เหลืออีก ประมาณ 14,382 คน ในจำนวนนี้หากคิดวาคูครูใหม่เหล่านี้เข้าเรียนในระดับ ป.กศ. สูง และระดับปริญญาตรี โดยเฉลี่ยประมาณ 25-30 % จะมีครูเหลือ ประมาณ 10,068 คน ที่ผลิตเกิน⁴¹ แต่เนื่องจากในปัจจุบันวิทยาลัยครูได้เพิ่มจาก 29 แห่งเป็น 36 แห่ง จำนวนการผลิตของวิทยาลัยครู จะมีกำลังสูงกว่าที่เป็นอยู่ ขึ้นไปอีกอย่างแน่นอน หากคิดงาย ๆ ว่าประเทศต้องการครูระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ในโอกาสต่อไปปีละ 20,000 คน แทนที่จะเป็น 30,000 คน เช่นในปัจจุบัน

⁴⁰ดร. เจริญผล สุวรรณโชติ, "บทบาทของวิทยาลัยครูในอนาคต," วิทยาสาร, 30(ตุลาคม, 2517), หน้า 27-28.

⁴¹กรมการฝึกหัดครู, สถิติการศึกษา (พระนคร : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2518), หน้า 58-60.

เนื่องจากวิทยาลัยครูมีกำลังผลิตโตอย่างเต็มที่ไม่ว่ากว่า 2,000 คนต่อปี ซึ่งหมายความว่าวิทยาลัยครูทั้งหมดจะผลิตครูได้ 72,000 คนก็จะมีครู เป็นส่วนเกินของการผลิตเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นกรณีตัวอย่างแน่นอน⁴² ในเมื่อการผลิตของวิทยาลัยครูมีกำลังผลิตที่เกินความต้องการ เช่นนี้ จึงเป็นปัญหาว่าคุณภาพจะเป็นไปตามความต้องการหรือไม่ นอกจากนี้จุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว เริ่มฉางเดือนเช่น มีอัตราการบรรจุเข้าทำงานน้อย หน่วยงานผลิตครูมีหลายแห่งทั้งต่างกรมและต่างกระทรวงและขาดศูนย์ประสานงานการผลิตครู ดังนั้นปัญหาการว่างงานของครู จะต้องเป็นปัญหาใหญ่ต่อไปอีกปัญหาหนึ่ง

ในสมัยรัฐบาลของ ม.ร.ว. เส็นีย์ ปราโมช นั้นปล่อยให้ให้มีเสรีภาพทางการเมืองมากเกินไป ในด้านการเคลื่อนไหวทางการเมือง สถานฝึกหัดครูยังคงเป็นเป้าหมายทำเลปลูกระคมให้ฝึกไ้ในลัทธิที่เป็นภัยต่อระบอบประชาธิปไตย⁴³ แม้จะไม่ทั้งหมดแต่ก็มีจำนวนไม่น้อย เมื่อเขาเหล่านั้นออกไปประกอบอาชีพครู บทบาทและหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบของเขาก็ยอมจะอำนวยความสะดวกขยายแนวคิดของตนเพื่อสอดหลอมคนอื่นเป็นปรีทวิคุณ⁴⁴ ส่วนทางด้านหลักสูตรวิทยาลัยครูทุกระดับเท่าที่เป็นอยู่ ถึงแม่ว่าจะได้มีการปรับปรุงเนื้อหาตาม เศรษฐกิจและการเมือง

⁴² คร. เจริญผล สุวรรณโชติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

⁴³ พจนา กองนา, "สถานฝึกหัดครูทำเลปลูกระคม," ครูปริทัศน์, 5(พฤษภาคม, 2519), หน้า 48-49.

⁴⁴ ไทรัฐ, 25(มกราคม, 2519), หน้า 3.

ขนานใหญ่แล้วก็ตาม แต่ไม่ไ้เพ่งแ่้งที่จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยเป็นพิเศษแ่่งที่จะออกไปเป็นครู อยางไรก็ตาม ไม่ไ้ละเลยในเรื่องนี้เสียทีเดียว เพียงแต่ยังไม่ไ้แยกการเรียนการสอนเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยออกจากการสอนวิชาอื่นตามหลักสูตรเท่านั้น⁴⁵ เมื่อเป็นเช่นนี้ถึงแม้ นักศึกษาคูจะมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยอยางบ้าง แต่เนื่องจากปัญหาดังกลาว ทำให้ไม่อาจหวังไ้ว่านักศึกษาคูแต่ละคนเมื่อจบการศึกษาออกไปแล้ว จะมีความรู้ ความเข้าใจทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยไ้พอเพียงแ่่งการนำไปถายทอด สู้กับเรียนใหม่บรรลุเป้าหมายที่สังคมต้องการ ในยุคปฏิรูปการปกครองแ่่งดิน รัฐบาลต้องการเสริมสร้างฐานความรู้ความเข้าใจประชาธิปไตยแ่่งพลเมือง ครู อาจารย์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญในคานนี้ เพราะบุคคลเหล่านี้ต้องทำหน้าที่ให้ การศึกษาอบรมแ่่งเยาวชนของชาติให้เป็นผู้ที่ประชาธิปไตย ตามความมุ่งหมายของ รัฐ แต่จากการสังเกตพฤติกรรมของเยาวชนในปัจจุบันจะเห็นไ้ว่า ยังไม่มีพฤติกรรม เป็นประชาธิปไตย เช่น มักจะมีการเรียกรองเอาสิทธิต่าง ๆ โดยไม่รู้จักหน้าที่ที่ ถูกต้อง ขาดความรับผิดชอบ ขาดความมีระเบียบวินัยและชาติคีธรรมจรยาต่าง ๆ เป็นต้น จากการที่เด็กมีพฤติกรรมที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่อังกลาว อาจจะเป็นสาเหตุเนื่องมาจากครูที่ต้องทำหน้าที่ปลูกฝังให้นักเรียนมีความเป็นประชา- ธิปไตยนั้นก็ยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยไ้พอ หรือขาดแคลนความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องประชาธิปไตย ฉะนั้นถ้าเราต้องการให้สังคมของเราเป็นประชาธิปไตย เราจะต้องเริ่มพัฒนาที่ตัวครูก่อน ถ้าพัฒนาที่ตัวครูไม่สำเร็จ จ การส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนหรือในสังคมจะเกิดขึ้นไม่ไ้⁴⁶ เพราะฉะนั้นจึงควรจะได้ศึกษาว่านักศึกษา

⁴⁵ สุวิทย์ สุวรรณ, "ทางสู่ประชาธิปไตย," ประชาธิปไตยของชาวมาน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ รวบรวม) (พระนคร : กาวหนา, 2516), หนา 173.

⁴⁶ คำรณ เมืองไ้ (นามแ่่ง), "ครูกับประชาธิปไตย," วิทยาสาร, 16(มีนาคม, 2517), หนา 12.

ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือไม่ เพียงใด เพราะนักศึกษาครู
จะคงออกไปเป็นครู และเป็นผู้นำชุมชนต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงมี
ความสนใจที่จะศึกษาว่า นักศึกษาครูใดเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด
หลังจากที่ได้รับการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครู และความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาครู
เกี่ยวกับประชาธิปไตยน่าจะแตกต่างกันตามเพศ พื้นฐานทางครอบครัว (รายได้ของบิดา
มารดาด้วยกัน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา) และสภาพแวดล้อมของ
ที่อยู่อาศัยด้วย

การที่พลเมืองในจังหวัดใด หรือเขตใดมีความสนใจต่อการเลือกตั้งมาก
น้อยแค่ไหนนั้นน่าจะเป็นผลเนื่องมาจากการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย
เพียงใดด้วย กรุงเทพมหานคร เป็นนครหลวงของประเทศไทยซึ่งมีความเจริญมาก
ที่สุดในทุก ๆ ด้าน ทางด้านการศึกษาเป็นศูนย์กลางการศึกษาทั้งในระบบและ
นอกระบบที่เจริญที่สุด ประชาชนในเขตนี้จึงน่าจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
ประชาธิปไตยมากกว่าประชาชนในเขตอื่น ๆ ของประเทศ แต่ก็เป็นที่น่าสงสัยว่า
เพราะเหตุใดผลของการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519 นั้น⁴⁷
มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในกรุงเทพมหานครเพียงร้อยละ 29.05 ซึ่งเป็น
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยที่สุดเป็นอันดับสาม รองลงมาจากอันดับหนึ่ง
คือจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีผู้ไปออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ 26.64 อันดับสองคือจังหวัด
กำแพงเพชร มีผู้ไปออกเสียงเลือกตั้งเพียงร้อยละ 28.25 แต่จังหวัดที่ประชาชน
มีส่วนร่วมในการไปออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุดตามลำดับคือเป็นจังหวัดในส่วนภูมิภาค
จังหวัดที่มีประชากรไปใช้สิทธิมากที่สุดคือ จังหวัดนครพนมร้อยละ 63.55 จังหวัด
แพร่มีผู้ไปออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ 61.45 จังหวัดตราด มีผู้ไปออกเสียงเลือกตั้ง

⁴⁷ พลตรี อดอม วิศมด, "การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรครั้งที่ 11,"
รัฐชาติศึกษา, 3 (กรกฎาคม, 2519), หน้า 126-129.

ร้อยละ 60.29 จังหวัดเชียงใหม่ไปออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ 60.10 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบสถิติการออกเสียงเลือกตั้งของจังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิมากที่สุดกับ กรุงเทพมหานครแล้ว จะเห็นได้ว่าตัวเลขแตกต่างกันมากทีเดียว

เหตุที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นจำนวนมาก อาจเป็นเพราะขาดฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องจากครู ซึ่งทำหน้าที่ปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับพลเมืองไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงน่าจะทำการศึกษานักศึกษาวิทยาลัยครูจากสถาบันฝึกหัดครู 6 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่ผลิตครูในเขตกรุงเทพมหานคร ว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพียงใด เพราะนักศึกษาเหล่านี้จะเป็นผู้ออกไปมีบทบาทเป็นครูปลูกฝังความรู้ความเข้าใจให้แก่พลเมืองของประเทศ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูงในสวนกลางจากวิทยาลัยครู 6 แห่ง การศึกษานี้อาจจะค้นพบข้อบกพร่องและสามารถหาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยของนักศึกษาครูในสวนกลางได้ เพื่อให้ นักศึกษาครูได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง จนสามารถปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนของชาติ สอดตามเจตนารมณ์ตามความมุ่งหมายของชาติ ที่จะให้ประชาชนเข้าใจและมีส่วนร่วมในการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลักการของประชาธิปไตย และการดำรงชีวิตในสังคมแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูงในสวนกลางจากวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง

2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษาตามองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เพศ ชั้นเรียนทางครอบครัว (รายได้ของบิดามารดา รวมกัน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา) และภาวสุขอนามัยของที่อยู่อาศัยจะมีผลต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยเพียงใด

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษาวิทยาลัยครูในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูง ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาจากวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 6 สถาบัน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูง โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เป็นนักศึกษาชายจำนวน 150 คน นักศึกษาหญิงจำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน

3. เนื่องจากมโนทัศน์เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของคนไทยยังมีได้กำหนดไว้เป็นทางการ ผู้วิจัยจึงต้องสร้างแบบสอบถามมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยขึ้นเองโดยอาศัยกฎเกณฑ์จากหลักสูตร โครงการสอนที่ใช้ในวิทยาลัยครูระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูง หนังสือวารสาร ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหลายทั้งภายในและนอกประเทศ และยังได้ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์อีก 3 ท่าน ในการตรวจสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

สรุปเกณฑ์มโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. ความหมายของประชาธิปไตย
2. หลักการประชาธิปไตย

3. วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
4. เงื่อนไขที่จำเป็นต่อความสำเร็จของประชาธิปไตย
5. การปกครองท้องถิ่น
6. สิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย
7. กระบวนการในการปกครองแบบประชาธิปไตย
8. สถาบันในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
9. ปัญหาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของรัฐบาล ม.ร.ว.

เสถียร ปราโมช

10. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
11. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในการปกครองแบบประชาธิปไตย

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ชายและหญิงมีมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน
2. มโนทัศน์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่บิดามารดาการศึกษาต่างกันจะแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่บิดามารดาการศึกษาสูงกว่าจะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่บิดามารดาการศึกษาต่ำกว่า
3. มโนทัศน์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ที่มารดาบิดามารดาการศึกษาต่างกันจะแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่มารดาบิดามารดาการศึกษาสูงกว่าจะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยสูงกว่า นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่มารดาบิดามารดาการศึกษาต่ำกว่า
4. มโนทัศน์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ที่บิดา

มีอาชีพต่างกันจะแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาที่บิดามีอาชีพข้าราชการจะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่บิดามีอาชีพอื่น ๆ

5. มโนทัศน์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ที่มารดา มีอาชีพต่างกันจะแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาที่มารดา มีอาชีพข้าราชการจะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่มารดา มีอาชีพอื่น ๆ

6. มโนทัศน์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่รายได้ของบิดามารดาต่างกันจะแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาที่รายได้ของบิดามารดา รวมกันระดับสูงจะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยดีกว่านักศึกษาที่บิดามารดา มีรายได้รวมกันระดับต่ำกว่า

7. มโนทัศน์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่มีสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยต่างกันจะแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่มีสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยดีกว่า จะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยดีกว่านักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ที่มีสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ต่ำกว่า

ขอทดลองเบื้องต้น

1. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ครอบคลุมเนื้อหาและสามารถใช้เป็นเครื่องวัดมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยตามวัตถุประสงค์ได้จริง
2. วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลจำนวนมาก
3. คำตอบของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเป็นคำตอบอย่างจริงจังและเชื่อถือได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยนี้อาจมีความคลาดเคลื่อน เนื่องจากการรวบรวมข้อเท็จจริง ผู้วิจัยไม่อาจสังเกตนักศึกษาจำนวนมากได้โดยตรง ผู้วิจัยจึงได้ใช้เฉพาะแบบทดสอบเท่านั้น

คุณค่าของการวิจัย

1. สถาบันฝึกหัดครูอาจจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้ดีขึ้น
2. ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา อาจจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการสอนสังคมศึกษา
3. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ที่มีความสนใจในการทำการค้นคว้าวิจัยต่อไป

คำจำกัดความ

1. มโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น แนวความคิด หรือมโนภาพในที่นี้หมายถึงความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นที่ได้จากประสบการณ์ต่าง ๆ
2. มโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตย หมายถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะไม่ได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน
3. ประชาธิปไตย หมายถึงวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และระบอบการปกครองซึ่งถือว่า อำนาจสูงสุดในการปกครองมาจากปวงชน
4. นักศึกษาวิทยาลัยครู หมายถึงผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครูตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ. 2518 ทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง

5. นักศึกษา ป.กศ.สูง หมายถึง นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชา
การศึกษาระดับสูงปี 1-2 ปีการศึกษา 2519 จากวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร 6
แห่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย